

Албена МИЛАНОВА

Д-р Данчо Мусев, председател на Българското републиканско самоуправление в Унгария:

Предаваме огъня на родолюбиеето

Учебниците, които изпраща българската държава, са много трудни за нашите деца

Г-н Мусев, как се пази българщината вече един век в Унгария?
– Труден въпрос. Като активен член на общността, през последните 25 години виждам пред какви предизвикателства е изправена тя. Но завещаното родолюбие вероятно е основата, която дава сили да се запазим българци. Заветът на първия председател на дружеството на българите в Унгария Лазар Иванов е, че бъдещето се гради не само с лопата, а с „аяра в Бога и с отворени очи“.

Трите институции – дружество, църква и училище, и сега продължават да обгрижват общността и са неин залог за бъдещето. Още през далечната 1914 г. този огън е запален и до днес сочи пътя. И както нашите родители са го предавали, вярвам, че и ние ще го предадем на своите деца.

– Цялата 2014 г. бе изпълнена с прояви, посветени на 100-годишнината на Дружеството на българите в Унгария, под патронажа на президента на Унгария Янош Адер и на вицепрезидента на България Маргарита Попова. Това знак за значимостта на българската общност ли е?

– Това е израз на уважението към нашата общност и признание за нашия труд.

Днес българите в Унгария притежават културна автономия и свои легитимни представители пред унгарските власти в лицето на самоуправлението – републиканско, столично и местни. Това са изборни органи, които разполагат със собствен годишен бюджет и имат право да основават детски градини, училища и да развиват културно-просветна дейност. Тяхното усърдие и богатият им организационен живот са насочени към защитата на законните интереси на българската общност и към съхраняване на българския дух.

– Кои са основните предизвикателства пред организациите на българите в Унгария?

– В началото на XXI век в общността на българите в Унгария протичат разнопосочни и динамични процеси.

След 70-те години на XX век като единствена образователна институция в Унгария, функционираща като част от българската образователна система, остава Българското училище „Христо Ботев“ в Будапеща. През 90-те години обаче се очертават редица проблеми – несъответствия между българското и унгарското законодателство по отношение на собствеността на училището,

учебните планове, изискванията за минимален брой на децата в паралелка, специфичен статут на преподавателите от България... За съжаление, се стигна до закриване на училището и на детската градина.

И ние – Българското републиканско самоуправление, открихме нова българо-унгарска детска градина и училище за роден език и родинознание. Това донякъде е решение на въпроса с обучението по български език, но не може да замести пълноценно редовното училище. Българското училище за роден език е част от унгарската образователна система – обучението е от I клас до гимназиална училищна степен и се полага матура по български език, оценката от която се вписва в унгарските дипломи. Обучението е 4–5 часа седмично по български език и родинознание. Моят син посещава унгарското училище до 16 ч., а

след това има часове до 19,30 ч. в българското школо.

– По какви учебници учат децата в него?

– Обучението се води с наши учебници, финансирани с пари от европейски фондове чрез унгарската държава. Учебниците, които изпраща българската държава, са много трудни за нашите деца. Това е причината да издаваме наши учебници за учениците от I до XII клас. Те са пример и се използват от много други български училища в чужбина. Сега се работи за издаване на читанка и учебна тетрадка за II клас.

– Има ли българчета от Унгария, които следват във

Данчо Мусев (1972) е роден в Будапеща и е вече трето поколение българи в Унгария. Завършил е Българското училище „Христо Ботев“ в Будапеща и право в Юридическия факултет на Университета в Сегед. От 2002 г. е председател на Българското републиканско самоуправление. Един от водещите политици, представляващи интересите на 13-те малцинства в Унгария. Под негово ръководство се развива образователната структура на българите в Унгария с основаване на Българското училище за роден език (2004) и Българската детска градина (2008), създаден е и Документационен и информационен център с библиотека. Ръководител е на танцов състав „Амтра“.

Фото Симеон Николов

висши учебни заведения в България?

– През 90-те години това беше много популярно. Самият аз съм следвал година в София – в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Сега това се случва по-рядко.

– Разкажете нещо повече за инициативите на Българското републиканско самоуправление?

– Издържаме детска градина и училище, подкрепяме българския театър „Малко театро“. Много важна роля за културната автономия играе издателската дейност – издаваме месечника „Български

вести“ и сп. „Хемус“. Издаваме и книги на млади български поети и писатели, както и кулинарна книга с български традиционни рецепти.

– Получавате ли подкрепа от българската държава?

– Помощта много зависи от това кой е посланик. Слава богу, с г-жа Бисерка Бенишева сме в много добри отношения. Тя намира възможност да ни помага, например пощенската марка, издадена по случай 100-годишния юбилей на Дружеството на българите в Унгария, с нейна инициатива.

– Българският православен храм „Кирил и Методий“ и Българският културен дом в Будапеща са част от центровете на българщината, построени със средства на сънародниците ни. Даряват ли още българите в Унгария?

– Тези времена, за съжаление, са минало. Но откритият на 3 март т.г. Паметник на българския градинар в Будапеща бе издигнат освен благодарение на унгарската държава и с частни дарения.

– Има ли разделение между нова и стара емиграция сред българите в Унгария?

– Добре е да има приемственост между поколенията, дошли по различен повод и в различно време в дадена страна. В началото на 90-те години група млади хора внесоха енергия, която раздвижи цялата ни общественост. Няма как – светът се променя. Не прекъснахме старата нишка – младежи от новата емиграция са редактори в нашия вестник, танцуват във фолклорния ни ансамбъл, т.е. успяваме да надградим създаденото от дедите ни. Мисля, че е намерена хармония между тези различни поколения преселници. Всички се включват активно в градежа на днешния ден.

При последното преброяване в Унгария през 2011 г. 3500 граждани се самоопределят като българи. А общо 6200 посочват някаква връзка с българската общност – трети те са отговорили положително на въпроси като „българин като втора националност“, „вкъщи говоря български език“, „имам семейна връзка“.